

דרשה ראשונה

מספר

אור לישרים

מעניני שובב"ים

•

מכבוד הרב הנאון הגדול המפורסם קדוש ה'

מוה"ר זרח איידליץ זצוקלה"ה

מבית דינו של הנאון נודע ביהודא ז"ל

אח"ח 1234567

אח"ח 1234567

אח"ח 1234567

אח"ח 1234567

אח"ח 1234567

אח"ח 1234567

רבינו הנודע ביהודא כותב בהסכמתו לספר הק' הזה, וזה לשונו
 הק' — הדור אתם ראו אור גדול אשר זרח אור לישרים, להשיב רגלי
 הנדחים מדרכי התורה, לחוליהם במישרים, כי יצאו לאור דברים אשר
 כוזהר הרקיע מזהירים וכו', ומלבד שהי' חריף גדול ושנון בלימוד חלכה
 ותוס', עוד הי' חכים טובא בדברי אגדה ותוכחת מוסר וכו' ואנא
 שמענא מפיו דברים מתוקים ונכנסים בלב השומע להלהיב הלבבות
 ליראת שמים, וברוח פיו ימאס רשע דרכו, וישוב אל ה' בכל לבו וכו'
 כי בודאי הקורא בדרושים הללו יתן אל לבו יראת בוראו ויתגבר כארי
 לשוב בתשובה שלמה.

והנה"ק ציסו"ע מוה"ר יושע בוקסבוים האבדק"ק גאלאנמא
 וי"ע כותב במכתבו בעת נתחדש אורו בשנת תש"ב בשנות הזעם
 וזלה"ק, הגיע העת והשעה אשר ישישו וישמחו חבירי תלמידי רבינו
 הנה"ק מאונסדארף וצלח"ה ותלמידי היקרים, כאשר יוכלו לקיים ציווי
 מרן רבינו הקדוש וצוקלה"ה, אשר מאוד ביקש וזירז תלמידיו היקרים
 הי"ו שילמדו בספר הקדוש הנ"ל, ובפרט דרשה ראשונה צוה עלי'
 ביתר שאת ללמוד ולחזור ולשנות ולהעמיק במוסריו הקדושים ולראות
 שם איך הוריד כנחל דמעה ומבכת אחרים עמו.

ונתתי אל לבי לזכות את נפשי ולזכות אחרים עמי להדפיס
 לכה"פ דרשה ראשונה זו, וכאשר הבטיח רבינו הנודע ביהודא שכל
 מי שילמוד בזה הספר הק' שבודאי יתן אל לבו יראת בוראו ויתגבר
 כארי לשוב בתשובה שלמה — ובתנאי שילמוד כל הדרשה מהחל
 עד כלה. ואבנה גם אנכי ממנו.

כ"ד שפל האנשים המבקש זכות לשוב בתשובה שלמה.

המוציא לאור

ה ס כ מ ת

אדונינו מורינו ורבינו

ה"ה הרב המאור הגדול הגאון המפורסם בכל קצוי ארץ
רבן של כל בני הגולה נ"י פ"ה כבוד מהור"ר יחזקאל
סג"ל לאנדא נ"י אב"ד ור"מ דקתילתינו יע"א, בעל המחבר
נודע ביהודא וספר ציון לנפש חיה

אוצר החכמה

הדור אתם ראו אור גדול אשר זרח אור לישרים, להשיב רגלי הנידחים
מדרכי התורה להוליכם במישרים, כי יצאו לאור דברים אשר
כזוהר הרקיע מזהירים, וזרחו שמשו של כבוד המנוח הרב הגאון
המפורסם מהור"ר זרח איידליץ זצ"ל, אשר כל ימיו לימד תורה ברבים
בתיפות ובקיות, והעמיד תלמידים רבים כנודע ומפורסם, ומלבד
שהי' חריף גדול ושנון בלימוד הלכה ותוס', עוד הי' חכים טובא
בדברי אגדה ותוכחה מופר כאשר דרש פעמים רבות בבתי
בנסיות שבקתילתינו, ואנא שמענא מפיו דברים מתוקים ונכנסים בלב
השומע להלהיב הלבבות ליראת שמים, וברוח פיו ימאס רשע דרכו
וישיב אל ה' בכל לבו, ועתה קם בנו התורני הר"ר משה י"ץ וליקט
מתוך כתבים של אביו ואסף כמה דרושי תוכחות דברים מתוקים
כדבש ומיני משלים, לתבין משל ומליצה והביאם על מזבח הדפוס
לזכות הרבים, כי בוודאי הקורא בדרושים הללו יתן אל לבו יראת
בוראו ויתגבר בארי לשוב בתשובה שלימה, לכן אמינא לפועלא מכא
הוא הר"ר משה הנ"ל יישר כחו וכרא מזכה אבא להיות שפתותיו
של אותו צדיק דובבת בקבר, והמחזיק בידו למהר לקנות הספרים ממנו
זכות הגאון יעמוד לו להניח ברכה בביתו ובגבולו ות' יברך חילו,
וגם שדינא גודא רבא שלא יקום איש להשיג גבולו של הר"ר משה
הנ"ל, משך שמונה שנים מיום כלות הדפוס לא ירים איש את ידו
להדפיס דרושים הללו בלי רשות הר"ר משה הנ"ל וב"כ, והעובר כבר
מלתא אמורה ארור משיג גבול וגו', והשומע לדברינו ינוחו ברכות
על ראשו, דברי אלה היום יום שנכפל בו כי טוב פו"ב כסלו תקמ"ה
לפ"ק.

הק' יחזקאל סג"ל לאנדא

ה

הסכמת הרב הצדיק המפורסם.
צדיק יסור עולם שלשלת היוחסין
בקשת מוה שלום אליעזר
שליט"א הלברשטאם בהרה"ק
מצאנו וצלה"ה

אוצר החכמה

1234567

חונה בקי ראצפערט יע"א

ב"ה

ג' ואתה תחזה שבת ראצפערטא יע"א

הנה ידידי החסיד המופלג מרה הלל נ"י מרפ"ס
ספר הנחמד אור לישראל אשר חיבר הגאון
הקדוש מרה זרח איידליין ולהיה מבית דינו של
הנדע ביהודא ולהיה והוא מלא מוסר ויראת
שמים ע"כ מצוה גדולה לתומכו וכל א' וא'
יקח הספר הקדוש הזה וזכותו יגן על כל
המסייעים והנותנים לישועה גדולה
ולהנצל מתבלי משיח.

1234567

1234567

הכיר המעיד בערכם ומצפה לישועה

ה"ק שלום אליעזר הלברשטאם

בהרה"ק מצאנו וצלה"ה

אוצר החכמה

הסכמת הרב הגאון הצדיק
המפורסם שר התורה כקש"ת
מוה שלמה ולמן עהרענרייך
שליט"א בעה"ס לחם שלמה וטיוול
בפרדים אבדק"ק שאמלויא יע"א.

אוצר החכמה

נדרשתי מתר בני המופלג בתורה וביראה המושלם מ'
הלל גרינפעלד נ"י מקיץ ווייטצען
אשר עלה עליו רוח מדהר להוציא לאור
ספרים יקרים ועתה רוצה להדפיס הספר המפורסם
יקר ונכבד - אור לישראל מדגאן אמתי החרף
הגדול קדוש ח' מכובד מ' זרח איידליין מקיץ

פראג ז"ע תלמיד מובהק של דשכבה"ג רבינו
יהונתן בעל אורים ותומים ז"ע והוא רדשות אשר
דרש דש הגה"ק הנה בבתי כנסיות הקדושות שהיו
בעיד פראג בימי והם מלאים מוסר ותוכחה
דברי חכמה מתיקים כדבש יוצאים מפה קדוש
אשר ה"י גקרא בעיד הגל כפי כל דבי ר' זרח
והנוכח ז"ע בעצמו הלך לשמוע דרשותיו
באשר העיד בעצמו בהסכמתו על ספר הקדוש הזה
שנכנסו דבריו בלב השומע להלהיב הלבבות
ליראת שמים, וברוח פיו ימאס רשע דרכו
וישוב אל ה' בכל לבו עוד כתב רבינו הקדוש
העב"י זל כי בוודאי הקורא בדושים הללו
יתן אל לבו יראת כוראו ויחגבר כארי לשוב
בתשובה שלימה ע"כ ספר קדוש כזה א"צ הסכמה
ומצוה רבה להוציא לאור. ולא באתי רק להעיד
כאחב"י שיחאמצו לקנות הספר הקדוש הזה
כיון שיצא מפ"ק אדונינו העב"י ז"ע שהקורא
בו בודאי יתגבר לשוב בתשובה שלימה אי
מחויב כל בר ישראל למכור אפילו מכלי
ביתו לקנות את הספר ולקרות בו תדיר למען
יתעורר בתשובה ודרי הנוכח ז"ע ידענו מה
הי' לו שכל דבריו ברורים ומבוררים ונתקבלו
להלכה בעולם וגם בזה דבריו נאמנים מאד
איכ מוטל הדוב על כל א' מישראל לעיין
בספר הזה ולא שמא יעשה חשבה אלא בודאי
יעשה תשובה כאשר דבר הנכ"י, וגם בעקר הספרים
שלי לא נמצא ספר זה אך דאיתיו כילדותי בבית אאזמרר
ז"ע ואני משתוקק שידר בביתי ולעין בו
ברצ"ה.

הכיר המדבר לכבוד התורה הזם יום ח'
לסוד למען תדע כי אין בה' אלקינו תשיב לס"ק
שאמלויא יע"א.

ה"ק שלמה ולמן עהרענרייך

אביר"ה

הקדמה

מבן הגאון הרב המחבר

רבים אומרים לנפשי מה לך נרדף קומי צאי מתחת ידך דברים¹²³⁴⁵⁶⁷
המתקנים בדבש כתבי קודש חדושים ובאורים נפלאים כמעט
על כל ש"ס מאביך ה"ה אדמ"ו הרב המאור הגדול הגאון המפורסם¹²³⁴⁵⁶⁷
החריף מוהר"ר זרח איידליץ זצוק"ל כי המה בנוי' על אדני האמת
והיושר כי בדוק לן רוב אור"ו ורוב מוחו וראוי לקבוע בדפוס למען
יעמדו לימים רבים ולדורות הבאים לרוות את צמאם, אך לא יכולתי
למלאות את בקשתם כי נודע שאדמ"ו הגאון זצ"ל לא רצה לדפוס
בחייו מחדושו על גפ"ת מטעם הכמוס אתו, ומה גם שבלא"ה
ששמעתתי' מבדרין בעלמא בין תלמידיו למאות ולאלפי' ה"י לנצח
אשר חקקו מיליו בעט ברזל ועופרת לחיות להם למשמרת, אך דברי
כבושים ומוסר אמרי שפר שמעתי ממנו שמצוה להעלות' על הספר
כי אולי יכניס דבר מה בלב הקורא וימיר האולת והעיקש ופתלתול
מלבו ולא ישוב עוד לכסלה, לכן הסכמתי בדעתי באשר שיש באמתחתי
דרשות מוסר מה שדרש אדמ"ו הגאון זצ"ל בהתעוררת רב ברכים
להעלותם תכת מכבוש הדפוס לזכות את נשמתו ולהיות שפתותיו
דובבת בקבר, וקראתיו בשם אור לישרים ע"ש שמו הגדול זרח בחושך
אור לישרים וזכותו יגן עלינו לדור דורים, אלה דברי הקטן והצעיר¹²³⁴⁵⁶⁷
לבית אבא.

משה בן לא"ה הגאון מ"ו זרח איידליץ זצ"ל

תובחת מוסר מה שדרש אדוני אבי מורי ה"ה הרב
המאור הגדול הגאון המפורסם נ"י ע"ה פ"ה מוהר"ר
זרח איידליץ זצ"ל בבה"ב מייזל פ' ויחי תקב"ו לפ"ק

ה' ב"ה

אמר ע"י הנביא (הושע ל"ז) כרפאי לישראל ונגלה עון אפרים ורעות שומרון
ודחקו המפרשים בפירושו ואני אבאריהו ע"פ משל למדינה אשר בזמן
אחד נחלאו רובם בחולי הקארטאר, וקצת מהם שלא שלט בהם החולי, וקצת
אשר כבר נתרפאו בלי שום רופא ורפואה, וזה ידעו ממש רובם ככולם שסיבת
החולאת מחמת רוע האויר של מדינה הזאת, ומשום הכי לא נתנו לב לעסוק
ברפואה, כי ידעו שהרבה פעמים הי' כיוצא בו ולא הי' סכנה בדבר, וכשיתטהר
האויר יתרפאו ממילא, והי' שם רופא אחד, ואף שלא הי' מומחה כל כך, מכל
מקום מהקצת שהי' יודע הבין מתוך החולאת, כי אלמלא שהלב והמוח היו
במוג הטוב לא הי' מוילק להם האויר הרע הזה, כי כשהטבע שני אלו בריא
וחזק אינו מקבל האויר הרע הזה ודוחהו לחוץ, ואם לא יקדימו לרפאות האויר
ולטהר הגופות ממה שכבר התחיל החולי בהם, ואף שעתה אינו נרגש מכל מקום
טבע לחלוחית ב' אלו להתפשט בכל הגוף, ובהכרח בזמן קרוב ילך כל האדם
לידי רקבון וסרחון עד שיתפשט בכל הגוף, ויחלאו רבים בחולי קשה ומסוכן
מאוד, ויהי' סכנה אפי' לילך בחדר אותו החולה או לתוך ד' אמות שלו, ויהי'
סכנה גם להרופא, ואף שהרופא הי' יכול ליסע משם ולהציל את נפשו, מ"מ
מרב אהבתו לבני מדינתו לא רצה ליסע משם ולהציל את נפשו, וטרח לחפש
בספרי הרפואות, איך יכול לרפאותם ממה שכבר התחיל החולי, וגם לטהר
האויר, ומצא שאם יתעשנו במיני בושם כגון קידה וקנמן בכל יום ויום יתטהר
האויר, ואם יקחו מאבקת הרוכל אשר לא יונעם לחיך, וישתו מי עשבים
חדיפים וחמוצים ומרים, ויזיעו הדבה בכל יום ויום, ולא ירבו במיני מאכלים
הרעים, ויקינו הדבה פעמים ועוד שאר מיני תחבושת שצריכין להתעסק בהן,
יתרפאו הגופות, אך הרופא הבין שאף שיפרסם ויודיע להם הא, הם בסכנה אם
לא יתעסקו ברפואה, ויצוה להם לעסוק בכל זה לא ישמעו לו מפני ב' דברים,
הא' שלא יאמינו לו שהם עלולים לבא לידי סכנה גדולה כאשר חשב הרופא,
ולא ירצו לענות את נפשם כאשר יבקש מהם הרופא, והב' שאף אם יאמינו
לו שהם בכלל הסכנה, לא יאמינו לו שהרפואה אשר יצוה להם היא רפואה
בדוקה, ומתוך שהרבה מהם לא ירצו לענות את נפשם מספק, וגם הרפואה היא
ביוקר, ושמא לאחר כל העינים ימותו, וטוב להם לאכול ולשתות ולהתענג

אור לִישְׁרִים

ח

בטוב ימי חיי הבלם המועט, ובודאי אם היו כולם יודעים חכמות הרפואה היו כולם יודעין שכדבריו כן הוא, ובודאי היו צייתים לי, ואילו הי' פנאי ללמד חכמות הרפואה מרוב אהבתם, לא הי' הרופא מונע מהם כדי שיעי"כ ישמעו לו ויתנצלו מן הסכנה, אך מפני שני דברים לא הי' יכול ללמד, האחד שהרופא ידע בעצמו שלא למד כל צרכו באותו החכמה, ופן יבקשו ממנו ללמוד באיזה מקומות שהוא עצמו לא למד, ויתגלה קלונו, והב' שהלימוד של חכמת הרפואה צריך שנים רבות, והרפואה צריכים לעשות חיש קל מהרה, לכן הרופא התא אשר רוצה בטובתם, הוכרח ללקט מספרי הרפואות איזה כללים הצריכים לענין זה, ולהבינם איך נראה מחולי הקארטאר שהאור אינו במזג הטוב, ומכיר שהלב והמוח אינו במזג הטוב, ואיך טבעם שיתפשט לחלוחתם בכל הגוף עד שיולד מזה חולאים המסוכנים אשר אמד, ואיך ע"י העישון דברים אשר להם ריח הרע יתמזג האור, ואיך על ידי אכילות ושתיית אשר לא יונעם לחיך וזיע והקזות הרבה יתרפאו הגופות, ועל כל דבר ודבר הראה מקום מוצא מספרי הרפואות, וכששמעו זה ממנו האמינו לדבריו, וכולם עשו כאשר צוה אותם וניצולו, ע"כ המשל.

01234567

אוצר החכמה
אוצר החכמה

1234567

1234567

הנמשל הוא המדינה אשר נחלאו בחולי הקארטאר היא מדינתנו, כי ממעמך הגרוע ומיעוט השפע ניכר שאין תפלתנו מקובלת, ואין קול שוועתנו נשמעת, וניחר גרונינו כמו שאמר המשורר ע"ה (תהלים ס"ט) יגעתי בקראי ניחר גרוני, ובודאי אתם מבינים שהגורם של החולאת הזאת הוא האור הרע, כמאמר הנביא (ישעי נ"ט) כי עוונותיכם הבדילו ביניכם ובין אלקיכם ואמר (עזרא ט') כי עוונותינו רבו למעלה ראש ואשמתנו גדלה עד לשמים מימי אבותינו אנחנו באשמה הגדולה הזאת עד היום הזה, אך שאתם סבורים שמקרה הוא ושיעבור הזעם, אפילו מבלי עשיות תשובה, ואחר הרע יבא טוב, וכמאמר (ישעי כ"ו) חכי כמעט רגע עד כי יעבור הזעם, והרבה פעמים שהיתה עת הזעם וריחם ה' אותנו, דכתיב (עזרא ט') ובעבדותינו לא עזבנו ה' אלקינו ויט עלינו חסד, אכן אני הוא הרופא, ואף שאין אני מומחה כל כך, מכל מקום מתוך קצת מה שנודע לי, אני מבין שהחולי הבא מהאור הרע, הם הרוחות רעות והקליפות אשר חטפו תפלותינו, ואילו לא הי' חולי בעצמותינו, אע"פ שהי' האור מלאה רוחות וקליפות מחמת עוונות אבותינו, אלו היינו אנחנו צדיקים וישרים לא הי' זה מזיק לנו, כי הי' השם קרוב אלינו, ובפרט בתפלות רבים כי כל ב' עשרה שכינתא שרי', ובפרט בבתי כנסיות ובתי מדרשות מקום מקדש מעט, ושם אין רשות להחיצונים לכנוס כאמרם (סוכה נ"ב) אם פגע בך מנוול זה משכיהו לבית המדרש, ולכאורה אינו מובן אם אין ליצה"ר רשות לכנוס לבה"כ ולבה"מ, מי הוא המסית לאנשים אשר בתוכו, לדבר דברים בטילים בעת התפלה ובעת קריאת התורה או לחרחר ריב ומצה ולחשוב מחשבות זרות בשעת התפלה או לבטל עניית קדושה וברכו ועניית איהש"ר ויתר אמנים וכדומיהן, הרבה מיני עוונות שנעשו בבתי כנסיות ובתי מדרשות, ומי הוא המסית, אמנם ראו נא מתיקות לשון רז"ל שאמרו, אם פגע בך מנוול זה ר"ל שהוא רוצה לפתותך, ועדיין הוא כאורח הבא אל בעל הבית לכנוס לביתו,

או מהני משיכתו לבה"מ, אבל אם הוא בתוכו דהיינו שכבר ציית ל', כמו שדרשו רז"ל על פסוק לא יהי' בך אל זר איזה אל זר שהוא בגופו של אדם הוי אומר זה יצה"ר ור"ל שלא ישמע לו שאז לא יכנס לתוכו, וכן אמרו בגמ' (שם) דבתחלה היצה"ר דומה לאיש הלך ולבסוף קראו אורח ולבסוף נעשה איש, שנא' ויבא הלך לאיש העשיר ויחמול לקחת מצאנו ומבקרו לעשות לאורח הבא לו ויקח את כבשת האיש הרש ויעשה לאיש הבא אליו, ולכן לא מהני בית המדרש, אלא אם פגע בו, אכן אם הוא כבר שורה בתוכו אינו נוצא ממנו כי אם ע"י תשובה, אבל לא בכניסתו לבית המדרש, ומשום הכי לא אמרו, אם אדם רואה שיצרו מתגבר עליו, כדארו"ל (חגיגה ט"ז) אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילבש שחורים וכו', אמנם נאמר א"כ הי' משמע אפילו אם היצה"ר כבר שורה עליו מהני משיכתו לבה"מ, ולא כן הוא רק דוקא אם פגע בו מהני כנ"ל, ונמצא שיצה"ר אשר שורה בגופו של אדם הולך עמו לבית הכנסת ולבית המדרש וזהו שדרז"ל (סוטה ג') על פסוק ילפת אורחת דרכם, שהעבירה שהאדם עושה מלפפת עמו בעה"ז ובעוה"ב, והם המה המסיתים בבית הכנסת ומבלבלים מחשבותיו, והנה שמעתי שה"ה האר"י ז"ל ראה אחד גדול ומפורסם בדורו שהאריך מאוד בתפלת י"ח, והחזן המתין לו עד שיצא, וצעק האר"י על החזן שלא ימתין עוד עליו, כי לא יכול לסלק ממחשבתו, תמונת איכה העומ' לפניו, וכשיצא ביקש מהאר"י להגיד לו מאחר שיודע מה שעלה במחשבתו, מפני מה בא דמות זה בדמיונו, ואמר מפני שרכב אמש, ואעפ"י שהי' לצורך מצוה, מ"מ כיון שהאוכף אשר רכב עליו הי' בו שעטנו, ומש"ה הי' בו הקליפה אשר בתמונתו רשות לבלבל תפלתו ונתן לו תיקונים ע"ז.

אמרו נא אחינו בני ישראל, מי ומי מאתנו אשר יוכל להתפאר את עצמו, שהתפלל מראשית השנה ועד אחרית השנה תפלת י"ח א"ח בלא מחשבה זרה, וע"ז אמר הנביא (ישעי' כ"ט) בפיו ובשפתיו כבדוני ולבם רחוק ממני, ובדאי גרמו הקליפות אשר נבראו מאתנו בעוה"ב, לבלבל מחשבותינו, ועי"ז אין תפלתנו מקובלת, ונמצא מבואר שניחר גרונינו שאין קולינו נשמע, היא מחמת רוחות רעות, ואילולי שהי' פגם בתוכינו לא הויקו הרזחות להתפלה שבתוך בה"כ ובה"מ, רק מחמת עזנותינו כבר שורה היצה"ר בתוכינו, ומכאן בלבול מחשבותינו ניכר שכבר שורה בלב ובמוח ששם הוא הפגם, וכיון שכבר כלי המחשבה ביד היצה"ר, בודאי הוא מביא אותנו לידי הרהורי עבירה הקשה מעבירה, ומסית לדארה ביום לבא לידי טומאה בליגה, וידעתי גדול החולי הנפש וגודל סכנות המות הנצחי אשר הוא בעק הזה, ושהוא מסוכן אפי' להלך תוך ד' אמות שלו כדאי' בגמ' (נדה נ"ג) אמר רב המקשה עצמו לדעת יתא בנידוי ובזוהר פ' פקודי אית' שיש ארבעין ממתין וחד ממנא עליהו ואילין אינון ארבעין קיימין ואזיפו ומנדין לכל אילן דאפקין מפומי' מילי דלא איצטרך ומטנפי פומי' בה ואילן מנדין לך וקיימי ארבעין יומין דלא אשתמע צלותיהון ולא עאלין לפרגודא וקיימין נזיפין לבר וכן לכל אילן דחבו כל אינון חובין דבעין לנזפא י' כרחין נפקין בכל יומי ומכרזין בכל אינון רקיעין ובכל אינון

אור לִישְׁרִים

אוצר החכמה

חיילין ומשריין אודהרו בפלני' דאיהו בנויפא נזיפא איהו על חובא פלוני עד דתב קמי' מרי' דחמני' לשזבן כד תב מההוא חובה מתכנשין אילין ארבעין ושראין לי' וכדין אכרזי עלוי' פלוני שרא נזיפ' מכאן ולהלאה צלותי' עלאת ועד לא תב נזיף איהו לעילא ולתתא ונטירי דמרי' אתעזי' מיני' ואפי' בלילה נשמת' נזיפא דסתמין לה כל תרעי' שמי' וסלקא ודחיק לי' לבר עכ"ל הוזכר וגם זה הוא הסיבה שאין תפלותינו גשמעת כי כל זמן הנידוי לא אשתמע צלותא.

ואני תאודב אתכם כגפשי, בינותי בספרים לדעת הרפואות, הם תיקוני העון הזה, ומצאתי שאוכל לרפאות אתכם בעזרי ב"ה, אם תשמעו לי, אך ידעתי כי הרפואה הוא מרה וקשה עד מאוד, הראשון הוא, שיתטהר האויר ע"י עישון מיני בושם, הוא ההבל פיהן של תשב"ר, וכדאיתא בגמרא שאין העולם מתקיים אלא בהבל פיהן של תשב"ר, וכבר אמרו רבותינו ז"ל ד ע ד כ נ ע ש ר י ם ש נ ה מקרי חינוקות ש"ב"ר, ואבקת רוכל ומי עשבים אשר לא יונעם לחיך, הוא לקיים מה דכתיב (תהלים ק"ב) אפר כלחם אכלתי ושיקורי בבכי מסכתי, ויזיע הרבה היא זיע ממש, וכאשר נבאר, תקוות רבות היא מיעוט חלב ודם על ידי תעניתים, והרחק ממיני מאכלים רעים היא רגילות הרע אשר הורגל בהם, ושאר מיני תחבושת כאשר נבאר, ואם לא תדעו גודל הסכנה, לא תאבו ליקח הרפואה, גם לא תאמינו שהיא רפואה בדוקה, לכן צריך אני לברר לכם גודל העון, ומתוך כך תבינו טבע הרפואה שהיא בדוקה, ותהי' לכם הרפואה המר למתוק, כאשר לא יחוס החכם, לכרות אבר אחד מגופו, אם גודע לו שאם לא ימרייתו יהי' סיבת מותו, והנה ספרי הרפואות לעון הזה הם ספרי קבלה, שבהם מבואר גודל העון הזה, והסכנה, והרפואה עלי', ואף שבגמ' דילן החמירו מאוד בעון הזה, מ"מ על פי חכמת הקבלה מבואר הרבה יותר, גם אין נזכר בגמ' רפואה עלי' אם כבר עבר, וללמוד אתכם חכמת הקבלה יכלה הזמן, וגם אני לא עמדתי בסודו, ופן תשאלוני באיזה מקומות אשר לא נודע לי ויתגלה קלוני, כי אף שיחי' האדם אלף שנים אין יוכל ללמוד מסודותי', כטיפה מן הים, והרפואה נחוצה, וגם אמרו רז"ל (חגיגה י"ג) על פסוק דבש וחלב תחת לשונך שדברים המתוקים מדבש וחלב יהי' תחת לשונך ר"ל שלא תגלם, לכן צריך אני לבאר איזה כללים השייכים לענין הזה, ובזה אגלה טפח ואכסה טפחיים, והמבין יבין השומע ישמע והחדל יחדל, וע"ז ניתן רשות להגלות, כאמרם יהי' תחת לשונך ר"ל שבמתק לשונו יהי' נכלל גם הנסתר, ובפרט שלא לקטתי מספרים שהם בכתיבת יד, כי אם דברים המפורים בספרים הגדפסים, וכבר כ' הרב ר"י מקנדי' בשם הרמב"ם שדבר הנדפס הוא כאלו דרשום לאלפים ורבבות, ואם כן אין אני בכלל מגלה הסוד כי הוא גלוי כבר, ועוד איתא בהקדמת ספר משנת חסידים, וז"ל, כ' הרב ר"ח ויטאל בהקדמות עץ החיים ז"ל כל העונש המגלה זאת החכמה שכתב רשב"י הוא לאותן הדורות, אבל בדורות אלו, מצוה ושמחה גדולה לפני הקב"ה שתתגלה זאת החכמה, שבכותה יבא משיח עכ"ל.

1234567 ת"ח

אור לִישְׁרִים יא

ואציע לפניכם מוציא כל דבר ודבר, כדי שתדעו כי לא עלה מלכי, ותעשו ותתעסקו ברפואתי, ובעזרת השם ב"ה תתרפאו ותנצלו מכל צרה, וזה שאמר שלמה המלך ע"ה (משלי ז') מלאך רשע יפול ברע וציר אמונים מרפא, ונראה פי' שהיצה"ר נקרא רשע כשדרז"ל (סוכה כ"ב) על פסוק צופה רשע לצדיק שיצרו של אדם מתגבר עליו ואלמלא הקב"ה עזרו אינו יכול לו שנאמר צופה רשע וגו', השומע למלאך הרשע, הוא היצה"ר, יפול ברע, ולמטה יתבאר, שהעושה עון זה, נקרא רע, וציר אמונים ר"ל השלוח לישראל הנקראים אמונים, לפי שאומות העולם נקראים בעלי שקר כאמור (תהלים קמ"ז) אשר פיהם דיבר שוא וגו', משא"כ ישראל נקראים אמונים דכתיב (ישעי' כ"ו) ויבא גוי צדיק ושומר אמונים, שהם הנביאים שבכל דור ודור, כמ"ש (ירמי' ז') ואשלח אליכם את כל עבדי הנביאים יום השכם ושלוח ד"ל כי תשמעו לציר אמונים יהי' לכם מרפא, שלא תפלו ברעה, ולא דוקא הנביאים הם שלוחים מאת השם ב"ה, אלא כל מי שמוכיח את ישראל ומעוררן לתשובה, הוא שלוח מאת הב"ה, וכן פירש"י בחומש (שמות ז') על פסוק ואהרן אחיך יהי' נביאך, שכל לשון נבואה קאי על אדם המכריז ומשמע לעם דברי תוכחה, והוא מלשון גיב שפתים, לכן אף אני בכלל, אם תשמעו לי יהי' לכם מרפא, ובוז מבואר הפסוק שהתחלנו בו כ ר ו פ א י ל י ש ר א ל ר"ל כשאני רוצה לרפאות לישראל, ושולח להם אחד המסדר לפניהם סדר התשובה לרפאותם ממחלותם, ידעתי שקשה בעיניהם לענות נפשם כפי צורך הרפואה, אם לא יגלה להם גודל עוונם, ורעה אשר מוכן עליהם אם לא ישובו, והיינו דמסיים, ו נ ג ל ה ע ו נ א פ ר י מ ו ר ע ו ת ש ו מ ר ו נ .

ועתה הטו אזניכם ושמעו אלי, הנה איתא בגמרא (נדה מ"ג) גופא אר"א כל תאוחז באמה ומשתין כאילו מביא מבול לעולם, אמרו לו והלא ניצוצית נתזין על רגליו ונראית כסרות שפכה ונמצא מוציא לעז על בניו שהן ממזרין, אמר להן מוטב שיוציא לעז על בניו שהן ממזרין ואל יהי' רשע שעה אחת לפני המקום, וכל כך למה, מפני שהוא מוציא זרע לבטלה, דאמר ר"י כל המוציא זרע לבטלה חייב מיתה שנאמר ורע בעיני ה' וימת גם אותו, ר' יצחק ור' אמי אמרו כאלו שופך דמים שנא' הנחמים באילים ותחת כל עץ רענן שוחטי הילדים בנחלים תחת סעיפי הסלעים אל תקרי שוחטי אלא סוחטי, ר' אסי אמר כאלו עובד ע"א כתיב הכא תחת כל עץ רענן וכתיב התם על ההרים הרמים ותחת כל עץ רענן וכו', עוד שם אמר רב המקשה עצמו לדעת יהא בנידוי, ופריך ולימא אסור דקמגרי' יצה"ר אפשי', ור' אמי אמר נקרא מומר שכך אומנתו של יצה"ר היום א"ל עשה כך ולמחר עשה כך ולמחר א"ל לך ועבד ע"ז והולך ועובד, א"ד אמר ר' אמי כל המביא עצמו לידי הרהור אין מכניסין אותו למחיצתו של הקב"ה כתיב הכא ורע בעיני ה' וכתיב התם כי לא אל הפך רשע אתה לא יגורך רע, ואמר ר"א מאי דכתיב ידיכם דמים מלאו אלו המנאפים ביד ת"ר לא תנאף לא תהא כך ניאוף בין ביד ובין ברגל.

אור לישרים

והנה לא מצינו יותר בכל הש"ס מעון זה, רק שבמקומות אחרים מביא מקצת מגמרא זו, אף שלפי פשוטו של גמרא זו מבואר שיש בו חומרא גדולה, דעל כל עבירות יעבור, ואל יהרג חוץ מעבודת טכבים גילוי עריות ושפיכת דמים שיחרג ואל יעבור, והעון הזה הוא נגד הנך ג' עבירות החמורות, דהוצאת זרע היא בכלל גילוי עריות כדקאמר שהוא בכלל לא תנאף וחייב מיתה עליו, והוא בכלל שפיכת דמים כדיליף דהוי כאלו שוחטי הילדים ונאמר עליהם ידיכם דמים מלאו ופסוק זה קאי לפי פשוטו על שופכי דמים, והוא בכלל ע"א כדיליף מהאי קרא דתחת כל עץ רענן, והוא בנידוי, ואין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה ר"ל, מ"מ עדיין אינו אלא אפס קציהו ממה שתראו לעין, כשנבאר ונתרץ מה שיש לדקדק בגמ' הנ"ל, הא', לפי הדרש של הגמרא בקרא דהנחמים באילים וגומר שוחטי הילדים אל תקרי שוחטי אלא סוחטי, מאי מסיים בנחלים תחת סעיפי הסלעים, ותו ל"ל להגמ' לומר א"ת וכו' דאף לפי המקרא הוי ש"ד, דהכי אי' בר"ח פי"ז משער הקדוש בשם הסבא, דע"י עון זה גורמי' דבנים הנולדים לו מאשתו מתים, וא"כ יש לפרש הקרא לפי המקרא, ותו דיליף מהאי קרא דהוי כאלו עובד ע"ז, ואין נדע הטעם למה יהי' זה כאלו עובד ע"ז, ואי משום טעמא דר"א היום אומר לו עשה כך וכו', קשה הלא מכל מקום אכתי לא עשה כן, ותו דעל ר"א גופ' קשה, למה דוקא בזהאי עבירה, הלא זה שייך לומר בכל עבירות, ותו דאמר איכא דאמרי א"ר אמי כל המביא עצמו וכו' איך שייך לומר בלשון איכא דאמרי דכיון דאיכא דשמע האי לישנא ואיכא דשמע ממנו האי לישנא ואינו סותר זה את זה אית לן למימר שאמר תרווייהו והל"ל ואר"א, אכן לפי מה שנבאר יהי' מבואר, דכיון דר' אמי הוכיח בזהאי לישנא מקרא דאין מכניסין אותו וכו' יהי' מוסז נמי שנקרא מומר, ואין צריך לומר לטעם שהיום אומר לו וכו' ומדקאמר בלשון הראשון הטעם שהיום אומר לו וכו' ע"כ ולא ס"ל דאין מכניסין אותו וכו' ולהכי נקט דר' אמי אומר שאין מכניסין אותו בלשון איכא דאמרי, ולבאר זה ולתרץ שאר הקושיות נציע מאמר זוהר פ' שלפנינו דף קי"ח ע"א ח"ל:

תאנא והוא זכאה דקב"ה אתרעי' בי' וכתא קרי עלי' תלתין יומין (פי' קודם מותו) ביני צידקיא בגינתא דעון כולהו צדקיא חזאין כולה צידקיא אתיין ומעטרין דוכתא דהאי זכאה עד דיתי למיחד דיורא ביניי' האי חייבא הוא כרוזא קרי' עלי' בגינתם תלתין יומין וכולהו חייבא כולהו עציבון כולהו פתחין ווי דהא דינא חדתא איתער השתא בגיני' דפלניא כמה וכמה גרדינין דנימוסין מזמנין לקבלא ולאקדמא לי' ווי וכולהו פתחין ואמריין אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו מאי גמול ידיו א"ר יצחק לאכללא מאן דזני בידוי לאפקא ולחבלא זרעי' בריקנא דהא תנינן כל מאן דאפקא זרעי' בריקנא איקרי' רע ולא חמי אפי' שכינתא דכתיב כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע וכתיב ויהי ער בכור יהודא רע אף הכי אוי לרשע רע ווי להאי חוב' דאיהו רע דעבי' גרמי' רע כי גמול ידיו יעשה לו לאכללא מאן דזני בידוי לאפקא ולחבלא זרעי' בריקנא ולח' טרדין בתהיא עלמא יתיר מכולא ת"ח דהא כתיב אוי לרשע רע וכין

דכתיב רשע אמאי רע אלא כמא דאמינ' דעביד גרמי' רע וכתיב לא יגורך רע וכולהו סלקין והאי לא סליק ואי תימא שאר חייבין דקטלי' בני נשא ת"ח כוליהו סלקין והאי לא סליק מאי טעמא אינהו קטילין בני נשא אחראין והאי קטל בנוי ממש אושד דמין סגיאין ת"ח בשאר חייבין דעלמא לא כתיב וירע בעיני ה' וכאן כתיב וירע בעיני ה' אשר עשה מ"ט משום דכתיב ושחת ארצה תנן אר"י לית לך חובא בעלמא דלית לי' תשובה בר מהאי ולית לך חובא בעלמא דלא חמי אפי' שכינת' בר מהא דכתיב לא יגורך רע כלל אמר ר"י זכאין אינן צידקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי עלי' כתיב ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ אר"י כמה דכתיב אתהלך לפני ה' בארצות החיים עכ"ל.

והנה גם במאמר הזה תמוה האחד, מה שנתקשו בו בעל ר"ח וספר כבוד חכמים ושל"ה, שבמאמר הזה אמר שלכל עון יש תשובה חוץ מעון דהשחתת זרע, והקשו הלא כללא הוא שאין לך דבר שעומד מפני התשובה, ובזהר פ' גח איתא תא חזי כל חטאי דבר נש כוליהו חבלותא דילי' תליין לאתערא בתשובה וחטאה דאושד זרעי' ומחבלי' אורחי' ואפיק זרעא על ארעי' מחבל לי' ומחבל ארעא ועליו כתיב נכתם עוונך לפני כתיב כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע בר בחילא דתיובתא תקיפא עכ"ל, ונמצא דבהשחתת זרע נמי מהני תשובה חזקה, ואיך אמר במאמר לעיל לכל עון אית תשובה בר מהאי, ובר"ח פ"ז משערי קדושה מביא ראי' ברורה דמהני תשובה בעון הזה, דלא בזהר קודם מאמר הנ"ל איתא, דעיקר חטא דור המבול הי' שהשחתו את דרכם, ואיתא במדרש תנחומא, אר"ה בשם ד' יוסי, ק"כ שנה הי' מתרה הקב"ה בדור המבול שמא יעשו תשובה, כיון שלא עשו, אמר לנח עשה לך חיבת עצי גופר, ונמצא דאלו עשו תשובה לא הי' המבול בא, וע"כ דמהני תשובה, ועוד אמאי נשתנה באמת עון זה מכל עונות יחד, דכולהו אית לי' תשובה בר מהאי, ועוד יש לדקדק דמעיקרא קאמר זלכל יודי גיהנם מכריזין ועונין ואומרינן עליו האי קרא אוי לרשע רע, ואמר אחר זה דהאי קרא קאי על המזל, וא"כ קשה אמאי אומרים האי קרא לכל יודי גיהנם כיון דלא קאי אלא על מוציא זרע לבטלה, ועוד דקאמר דלית לך חייבא דלא חמי אפי' שכינתא בר מהאי, כוליהו סלקין והאי לא סליק, קשה הלא כתבו כל ספרי מוסר וחכמי הקבלה, שאין עבירה מכבה מצוה, רק שאחר שקבל הרשע כל עונשו אח"כ מקבל שכר מצותיו, ובעת"כ אין בו שום שכר כ"א שנתנין מזיו השכינה, ואם כן המזל"ל דלא חמי אפי' שכינתא היכן הוא שכר מצותיו, ואמאי נשתנה האי עון מכל עונות יחד, דהאי לא יחמא אפי' שכינתא, ובזהר איתא בההוא זימנא דזמין הקב"ה לחייא מיתא כל אילין מיתין דישתכחין לבר בשאר ארעין גבראין קב"ה יוקים לן בגופי' ולא יהיב לן קב"ה נשמתין אלא בארעא דישאל דכתיב הנני פותח את קברותיכם והעל אתכם מקברותכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל דיתגלגלין תחות ארע' ולבתר מה כתיב ונתתי רוחי בקרבם וגו' דהא בארעא דישאל יקבלון נשמתין כל אילין בני עלמא בר אילין דאיסתאבו וסאיבו ארעא באילין כתיב וימחו מן הארץ, מן הארץ דייקא ואע"ג דאקשו ואפליגו

אוצר החכמה

מדי עמנו

אוצר החכמה

מדי עמנו

מדי עמנו

אוצר החכמה

אור לִישְׁרִים

יד

קדמאי על דא וימחו כד"א וימחו מספר החיים א"ל ר"ש ודאי לית לן חולקא בעלמא דאתי דכתיב וימחו מן הארץ וכתיב ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ אבל יקומון ברין ועלי' כתיב ורבים משיני אדמת עפר יקיצו אלה לחי עולם אלה לחרפות ולדראון עולם עכ"ל.

נמצא רפליגי ר' אבא ור"ש, דלד"א לא יקומון לתחי' המתים כלל ולר"ש יקומון, אבל יהי' לחרפות ולדראון עולם ולא יזכו לחי עוה"ב, ואם כן קשה וכי הב"ה מקפח שכר מצוותיו אשר עשו. יעוד דאיתא בזוהר שמות תלתא אינון דדחין שכינתא מעלמא וגרמו דדיוורא דקב"ה לא הוי בעלמא ובני גשא צוחין ולא אשתמעין קוליהן ואילין אינון ראשונה מאן דשכיב בנדה תנינא מאן דשכיב בבית אל נכר דעייל ברית קודש ואות קיימא ברשות אחרא תליתאי מאן דקטיל בנוהי ההוא דמעתברא איתתי' וגרם לקטלי' לי' במעהא דסתר בנינא דקב"ה ואומנותי' דילי' אית מאן דקטיל בר נש והאי קטיל בנוי תלתא בישין עביד דכל עלמא לא יכול למסבול ועל דא עלמא מתמוגגא זעיר וזעיר ולא ידיע וקב"ה אסתלק מעלמא וחרבא וכפנא ומותנא אתי' לעלמא ואילון אינון קטול בנוי סתר בנינא דמלכא דחי' נשמתא דאזלא ומשטטא בעלמא ולא אשכחתי גיחתי ועל דא רוחא דקב"ה כ"י עבי' בכי' ועלמא אתדן בכל הני דינין ווי לההוא בר נש ווי לי' טב לי' דלא יתברי' בעלמא זכאין אינות ישראל אע"ג דהוי בגלותא דמצרים אסתמרו מכל הני תלתא עכ"ל ונמצא מבואר דנשמתא לא אשכחתי גיחתי, וא"כ קשה שכר מצוותיו היכן הוא וגם צריך ביאור על מה עשה ה' ככה בעון הזה דוקא.

לכן נבאר דהנה הנביא ישעי' (ישעי' א') בראשית מאמרו פתח שמעו שמעו והאזינו ארץ כי פי ה' דיבר, נראה דהנה הת"ח נקראו שמעים ע"ש אש ומים, שהם מלאים תורה שנמשלה לאש ומים, לאש דכתיב (ידמ' כ"ג) הלא כה דברי כאש נאום ה', ולמים דכתיב (ישעי' נ"ה) הוי כל צנא לכו למים, וארץ היינו שארי עמא דארעא, ומש"ה קאמר גבי שמעים שמעו דבשמיעת לחד הם מבינים מה שאומרים, אבל גבי יתר העם אמר האזינו, ומשום שהם צדיקים לתת לב יותר כדי שיבינו מה שאומרים, ואמר כי פי ה' דיבר, וידוע דהשכינה נקראת פי ה' , ר"ל שאם אין אתם רוצים לשמוע דברי, שמעו דברי השכינה, ומה היא אומרת, בניס גדלתי ורוממתי והם פשעו בי וכל הקפיטל עד אם יאדימו כתולע כצמר יהיו, ולבאר נאמר, דהנה חכמי מוסר וחכמי הקבלה כתבו, שאין לך עון הממעט שפע והמרבה פשע בעון השחתות זרע, כי ידוע כי כל השפע המגיע לנו מאת יוצרינו יוצר בראשית הוא ע"י מעשה תורה והמצות שאנחנו ב"י עושין ומקיימין, כי האדם נברא בצלם אלקים דהיינו על פי מידותיו, וחלילה לנו לדמות לשום גשם או כח בגשם חס ושלום, כאמור (שם מ') ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו, ואפילו נשמותינו אשר היא נאצלת מאתו ית' אין אנו מבינים מה הוא, והכתובים דימו אותה לנו כאמור (משלי כ') נר אלקים נשמת אדם ואומר (איוב כ"ט) בהלו גרו עלי ראשי וכדומה, והוא רק כדי לשבר את האוזן, כי האש הוא היסוד קל הרק והזך והבהיר שביסודות, אבל

באמת גם האש הוא גשם, ותנשמה היא רוחניות, וחכמי הקבלה כ' המשל בזה לסומא שלא ראה אורות מימיה, ושמע מבני אדם על דבר מבגדיו שזה הוא אדם, וזה הוא ירוק, וזה לבן, שאין יכול להבין במה נשתנה זה מזה, כיון שאין מרגיש בשאר תשיו אשר לו שום שינוי, ואינו מבין איך יכולין לראות מדחוק שום דבר בלי הגיע אלינו קול או ריח או מישוש וטעם, כן אין אנו יכולין להבין בשכלינו הניתן בכינו ע"י כלי חושים הגשמיים מה הוא הרוחניות, רק אנו יודעים שאין זה מכל מה שנוכל להדמות בשכלינו אלא דק ממנו מאוד, ואם אירע כך בנשמות עצמותינו וגופינו השייכות לנו, והיא רק נאצלת ונחצבת ממקום קדוש, איך נבין שארי אורות העליונים היצורים והנבראים והנאצלים, וק"ו שאין לדמות את בוראינו ית' לשום דמות וצלם, רק לענין מדותיו ופעולותיו ברא אותנו בצלמו ובדמותו, והאדם נקרא עולם קטן, ובכל אבר ואבר שמקיימים בו המצוה בברא מלאך אשר מעופף ופורח למעלה באחד סלולה, ומיד מעורר למעלה אותו המידה אשר היא בדמות ובצלם אותו האבר שקיים בו המצוה, והיא מורקת שפע וברכה וקדושה וטהרה דרך צינורות קדושות וטהורות וכלים מכלים שונים, עד הגיע כל טוב ההוא לציון וירושלים שלמעלה, וע"י יחוד קב"ה ושכינתו' השוכן שם הנעשה ע"י זיווגו של ישראל בזמן מצות עונה בקדושה ובטהרה, כראוי לכל אדם לקדש עצמו במותר לו, ולהתנהג בעת הזיווג כדאי' בסי' ר"מ בא"ח ובאה"ע סי' כ"ה, ויותר מזה ראוי לכל איש מישראל שיש לו אשה ללמוד מה שכתב הרמב"ן איך שיתנהג בעת הזיווג, והוא מובא בר"ח בשער הקדושה סוף פט"ו בדבר כשמתנהג כראוי ועי"כ יזכה לבנים כשרים ומזורזים, וחובה על כל אדם ללמוד זה כמו שמחויב אדם לדעת איך יתנהג עם אשתו בימי נדתה, כן צריך לדעת איך יתנהג עמה בעת טהרתה, ובפרט בשעת הזיווג, ותראו שאין ח"ו שום שמץ וגנאי וכיעור בדבר, כי אם קדושה וטהרה כשמתנהג כראוי, ויבזהר איתא כשאדם שומר הברית שורה עליו שם הוי"ה מלאך ושם שדי מלבר שנא' מי יעלה לנו השמימה ר"ת מיל"ה וס"ת הוי"ה, וכשאדם אינו משמר בריתו שורה שטן מלגו וסם המות מלבר, וכל ב"ב מבני קהלתנו מסתמא יש לו א' שיוכל ללמוד אצלו דבר זה, ולפי שבכל רמ"ח אברים לא נקרא קודש רק חותם אות ברית קודש, לכן זהו נגד נקודת ציון וגם מפני שזה נעשה על ידי חימום כל רמ"ח אברים מש"ה ניתן השפע וכל טוב מכל המקומות דרך נקודת ציון וירושלים שלמעלה לכל העולמות, כמ"ש (תהלים קל"ג) כטל חרמון שיוחד על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם, ובפרט לאותו מלאך הנברא מן המצוה ההוא אשר גרם וסייע להרקת השפע ההוא והמלאך שורה על אבר ההוא ומשמרו מכל רע ולא במהרה הוא חוטא, גם ע"י הודקת השפע העולמות כולם הן למעלה והן למטה בחרוא שלימתא, ולדעתי זהו כוונת הגמ' (גדה ל"א) ודש ר' אבונה מאי דכתיב מי מנה עפר יעקב ומספר רובע ישראל מלמד שהקב"ה יושב וסופר רבעותיהן של ישראל ואומר מתי יבא הטיפה שהצדיק נוצר הימנה, ועל דבר זה בסמית עינו של בלעם הרשע, אמר מי שהוא קדוש וטהור ומשרתו קדושים

1234567
1234567

אוצר החכמה
אתר החכמה

אור לשרים

וטהורים יציץ בדבר הזה, מיד נסמית עינו שנאמר גאון הגבר שתום העין עכ"ל הגמ'. והנה י"ל איך קאמר הגמ' מתי יבא הטיפה שהצדיק נוצר הימנה הלא ארז"ל (גדה י"ד) דרש רחב"פ מ"ד יאבד יום אולד בו ולילה אמר הורה גבר מלאך הממונה על הריון לילה שמו תוטל הטיפה ומעמידה לפני הקב"ה ואומר לפניו טיפה זו מה תהא עלי' גבור או חלוש חכם או טיפש, עשיר או עני, וקאמר הגמ' ואלו צדיק ורשע לא קאמר כדר"ה דאמר הכל בידי שמים חרץ מיראת שמים דכתיב ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה אותו והרמב"ם בהל' תשובה הקשה, איך אפשר שיהי' הבחירה ביד האדם, הלא הקב"ה יודע איך יבחר האדם, וכיון שקדמה ידיעתו ית' איך אפשר שיבחר האדם נגד ידיעתו, ותי' הרמב"ן שזה מגפלאותיו שהקב"ה מסלק ידיעתו שאינו רוצה לידע איך יבחר עכ"ל, וא"כ קשה איך קאמר הגמ' הכא, מתי יבא הטיפה שהצדיק נוצר הימנה, דמשמע שתיכף בשעת ביאת הטיפה נודע לו אם יהי' צדיק, וגם הלשון שהצדיק נוצר הימנה בה"א הידוע אינו מובן, והכי הל"ל מתי יבא הטיפה שנוצר הימנה הצדיק, גם התוס' הק' על הא דיליף שנסמית עינו של בלעם חרשע מדכתיב שתום העין, הלא שתום לשון פתיחה וגילוי, ותי' מדכתיב לשון יחיד משמע דלא הי' לו אלא עין אחת, והק' המהרש"א מנ"ל דעל דבר זה נסמית, הלא הך קרא נאמר אחר כמה נבואות של בלעם חרשע שהפסיק בנתיים, ועוד יל"ד האין שקל למטרפסי' בעין אחת הי' לו להפקיע שתי עיניו, ויבואר הכל דלפי מה שבארנו שע"י הזיווג של הצדיק הנעשה בקדושה זבטתרה, נתעורר היחוד של מעלה הנעשה בנקודת ציון ששם שוכן צדיק יסוד עולם, וזהו אמרו שהצדיק נוצר הימנה, והלשון נוצר הוא כמו דהגותן את העצה נקרא נועץ והמקבל הימנ' נקרא נועץ כדכתיב (משלי י"ו) את נועצים חכמה דפירשו שעם המקבלים עצה יש חכמה, כן המפתח נקרא יצה"ר או יצ"ט והמקבל פיתוי נקרא נוצר, וזהו אמרו מתי יבא הטיפה דהיינו טיפה הנזרע בקדושה וטהרה כנ"ל שהצדיק נוצר הימנה ר"ל הצדיק הידוע דהיינו צדיקו של עולם, שהוא הצדיק יסוד עולם יתפתה ויתעורר להריק ברכאין לכל עלמין עילאין ותתאין.

ולבאר, הא דקאמר ועל דבר זה נסמית עינו של בלעם חרשע, יבואר למטה אחר שנציע, דהנה מלבד הרקות ברכות וטובות הנעשה ע"י יחוד דקב"ה ושכינתו, יש עוד הטבה בזה דגם את זה לעומת זה עשה אלקים, דכמו שיש אדם בקדושה היא סטרא דימינא, כן יש אדם בקליפה היא ס"א סטרא דשמאלא, והוא נקרא ס"ם על שם שמא"ל, ונכתב בסמ"ך מפני שהשי"ן מקבלת לפעמים ימין, והוא אינו מקבל ימין לעולם, ובת זוגו נקרא' לילית שמביאה לילה לעולם, פי' ע"י זיווג הסם ובת זוגו מוריק מים ודונים מים שטופים בזעם וסרוחים, וכל קללות ופורעניות וכל טומאה מביאה לעולם, ומולדין שידין ורוחין ויליין וכל מארי דינא, ועי"ז העולם שרוי בצער בצרה ובעקא ומעוררת בכי ויללה, וכ' בס' מרפא לנפש בתחלתו שאלו הכחות הב' שהם זכר ונקיבה מנהיגי צד הטומאה, מקטריגין תדיר בעלי דין קשה שוטרי המלך, והם וכיתותיהם מתלבשים בכל צורה שירצו מבעלי חיים, מפני שהם מסוד להט התרב המתהפכת, ומתהפכי'

אור לישראל

פעמים אנשים ופעמים נשים ופעמים רוחות, אבל תחלת מלבושם בעת רדתם לארץ הוא תבנית שור וחמור, שור לזכר, וחמור לנקיבה. הזכר הוא אבי אבות הטומאה ונקרא מלאך המות, והנקיבה היא אסכרה של קטנים ו"ל, הזכר הוא תלוי בלב האדם ובכח מחשבתו להטותו ולפתותו לעשות עבירה ע"י ושי"ד ולכל המתשבות המביא לידי אפיקורסת, והנקיבה היא תלוי בכח הדמיון שע"פ המוח, אשר בכח ההיא תלויים החלומות ודמיותם, והיא המשגת את האדם בכל מיני ניאוף ועריות חוהמת ש"ז, וכ' שם ואל תקשו עלי ותאמר לי איך אתה קורא ש ת י כחות, הלא אחז"ל הוא השטן הוא היצה"ר הוא מלאך המות שמשמע שהכל אחד הוא, אל יקשה בעיניך, כי לפי שהם שתי כחות מוכנים להכשיל בני האדם בכח זכר ונקיבה בתחתונים, ובהזדווגם שניהם להתטיא את האדם חשובים כא', לפי שכוונתם היא א' בהטעאה עכ"ל.

אוצר החכמה

אור לישראל
אוצר החכמה

אור לישראל
אוצר החכמה

והנה קדם חטא אדה"ר היו תלויים באדם דקדושה כל נשמותיהן של ישראל, והיו חירות ממ"ה שלא הי' לו שליטה בהם, אכן ע"י חטא דאדה"ר נפלו כל הנשמות קדושות באדם דקליפה, והיו תוקפם וגבורתם ויניקתם, ואלולי שיונקים מהקדושה היו פגרים מתים, והקדושה היא חיותם, וע"י יחוד קב"ה ושכינתו נעשה פירוד בס"א, כאמור יתפרדו כל פועלי און, ובע"כ של הס"ם צריך לפלוט ממנו מקצת נשמות קדושות אשר בקרבן, ובזה ביארו חכמי הקבלה הא דא' בגמ' (יבמות ס"ג) א"ר אסי אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, היינו שבגוף הקליפה שנפלו בחטא של אדה"ר, ונמצא שיחוד קב"ה ושכינתו מקרבת הגאולה, ומניעת הזיווג דס"ם, וע"י מניעה זה מונע הרבה פורעניות, וזה נעשה הכל ע"י זיווגם של צדיקים המשמרים בריתם לבל ישלט זר בו.

אור לישראל
אוצר החכמה

ועתה נבאר ההיפוך, כשהאדם עובר עבירה נברא קליפה אחת אשר הוא ממהר לעורר אותו אבר דקליפה לשפוך סוללה ודינן קשי' ומרים דרך ביבים מטנפין וסרוחים, ונוקב ויורד עד לעומקא דשואל כי שם ביתו ומקום משכנו.

אור לישראל

ועתה מבואר, הא דקאמר וע"י נסמית עינו של בלעם, דהנה כבר הובאנו בשם ס' מרפא לנפש, שראש הקליפות מתלבש בתמונת שור והנקיבה מתלבשת בתמונת חמור, וכ' דמש"ה השיר הראש והראשון לארבע אבות נזיקין, ומש"ה במעשה עגל יצא בתבנית שור, ונ"ל שזהו הסוד של הציווי לא תחרוש בשור וחמור יחדיו, ר"ל שלא יעשה יחוד בהם, והנה בלעם הרשע הי' סבור שהזיווג של ישראל הוא דרך חול וטימאה, ומש"ה תמה ואמר מי שהוא קדוש וטהור ומשרתיו וכ' יציץ בדבר הזה, אבל באמת לא כן הוא, שגם ישראל מזדווגים בקדושה כנ"ל, רק כל הפוסל במומו פוסל, שהוא הזדווג עם אתנו וכשדרז"ל (סנהדרין ק"י) על פסוק והסכן הסכנתו, שא"ל ולא עוד אלא שאני עושה עמך מעשה אישות בלילה, ובה היתה הלילית מלובשת כנ"ל, והיא מקור הטומאה, ונמצא שהוא הזדווג עם הלילית ונעשה הוא מרכבה לס"ם וע"י נעשה הזיווג הס"ם והלילית, וכיון שהשחית זרעו באתנו נקרא רע

בדאיתא בזהר הנ"ל ושלשתן נתחברו יחד ס"ם לילית ר"ע, והם בגי' שת"ם העי"ן, ואי לאו שנסנית עינו לא הי' נקרא כך אלא שתום עינים, וכן בהיפוך דמתוך שניסמן עינו נחסר העין מן שתום ונשאר תרי"א, שהוא גי' ס"ם ולילית, שהוא הי' מזדווג וזהו דקאמר הגמ' על דבר זה ר"ל אותו דבר שחשד את ישראל הי' הוא עושה, שהוא הי' דבוק בטומאה, בשביל כך נסמית עינו כדי שיקרא ויתייחס עצמו שתום העין המורה ע"ז, ומייתי ראי' שייחס עצמו כך שנאמר נאום הגבר שתום העין וק"ל.

והנה מהתבוד הס"ם והלילית מקבלים עכו"ם, לא באלה חלק יעקב כי ה' הוא נחלתם, וזהו אמרם בגמ' ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן, משום דבשעת מעמד הר סיני בחר השם ב"ה בנו להיות לו לעם סגולה, כאמור כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו ומש"ה פסקה מאתנו הוזהמא, רק הרשע אשר על ידי עבירה שעבר וברא הקליפה ממנו אשר מעורר אותו אבר דס"א כנ"ל, אותו קליפה מקבלת חלקה הראוי לה, ושורה על אברי הרשע אשר בו חטא ומחטיא יותר, וזהו אמרם (פ"ד דאבות) מצוה גוררת מצוה עבירה גוררת עבירה וזה בשאר עבירות, אכן כשאנו משמר הברית ומשחית ז"ל, אשר נתעורר ע"י כל דמ"ח אבריו, אז הוי כאלו נתחבר עם הלילית הרשעה, וממליך הס"ם על כל רמ"ח אבריו, וזהו נעשה מרכבה לה, והקליפה אשר נברא מזה יונק מהס"ם, כמו בשאר עבירות, אלא שהוא גורם עוד שהשפע וקדושה אשר הוריק ע"י כל המצות אשר קיים ברמ"ח אבריו עד הגיעו לנקודת ציון נשתפך על הס"א, ומקבלים החיצונים יניקת הקדושה, ותחת שהי' מוכן להגבירה והממלכה יורשת השפחה, וזהו שאמר החכם (משלי ל') תחת שלשה רגזה הארץ ותחת ארבעה לא תוכל שאת תחת עבד כי ימלוך ובל כי ישבע לכס תחת שנזאה כי תבעול ותפחה כי תירש גבירתה ור"ל תרגז הארץ הקדושה היא ארץ ישראל וירושלים שלמעלה, וקאמר תחת עבד כי ימלוך הוא הס"ם הנקרא עבד, ובל כי ישבע לחם קאי על שפע הקדושה שהוא יונק הנקרא לחם, ומפני שעבד ובל א' הוא לא קאמר אלא גבי עבד תחת, וקאמר ותחת שנזאה כי תבעול דהיינו הלילית היא שנזאה, ושפחה כי תירש גבירתה שהיא נוטלת השפע הראוי להגבירה והממלכה, ולא קאמר תחת אלא גבי שנזאה מפני ששנזאה ושפחה אחת היא, ועליו נאמר (משלי כ"ה) גוזל אביו ואמו אין פשע חבר הוא לאיש משחית ודרשינן בגמ' אביו זה הקב"ה אמו זה כ"י שגזול השפע ונותנו לחיצונים, ונקרא חבר לאיש משחית כי הוא ג"כ משחית זרעו, ולזה תקנו בברכת השחר מחבר רע שהוא גי' ת"פ ונקרא רע כמו שהובאנו לעיל בשם הזהר.

ולדעתי לזה כיוונו מארי דרוזין לומר קודם עשיית כל המצות ל ש ם י ח ו ד ד ק ב " ה ו ש כ י נ י ' , ולכאורה אינו מובן הלא קיי"ל מצות אין צריכות כוונה, ואף למ"ד מצות צריכות כוונה די שיתכוון שעושה זה לשם מצוה, ולמאי צריך שיוציא בשפתיו, ואף אם יוציא בשפתיו די אם אומר שעושה זה לשם מצוה, ולמאי צ"ל מה שרוצה לפעול בעשיית המצוה,

אור לִישְׁרִים יט

הלא הפעולה תבוא ממילא, ולדברינו יובן, דהנה בארנו דמי שמשחית זרעו, גורם שהשפע וקדושה אשר פעל ועשה דרך מעשה מצותיו נשתפך להס"א, וא"כ יותר הי' עדיף שלא הי' מקיים שום מצוה, ואעפ"י שהי' גרוע מאוד מאד, מ"מ עתה שקיים והשחית זרעו יותר גרוע שנשבה קדושה בין החיצונים ומעכב הגאולה, והנה קי"ל אפי' למ"ד מצות אין צדיכות כותה מכל מקום אם כון שלא לצאת לא יצא, ובס' כבוד חכמים פרק י"ד כתב שמקטריגים אינם יודעין מושבות אדם כי אם הקב"ה לבדו, ולכן תקנו שיתודה בפה כדי שלא יתי' פתחון פה לבעל דבר לחלוק, לכן יאמר שאינו מקיים המצוה כ"א לשם יחוד, ואם לא יבא ח"ו לכלל יחוד אלא שישתפך ח"ו, לא יהי' דבר זה שהוא עושה לשם מצוה, והשפע אשר ירד ע"י עשיית אותן המצות צריכין לחזור למקורן, ואעפ"י שעי"ז נתמעט השפע מציון וירושלים שלמעלה, מ"מ יותר טוב ממה שירד ח"ו לחיצונים, והמבין יבין מדברינו מה שפעל יוסף במצרים שהוא בסוד הצדיק יסוד עולם המשביר בד לכל הארץ, שבטרם בא הרעב קבל אוכל שדי העיר ונתן בתוכו, וכתי' פ' מקץ והי' האוכל לפקדון לארץ.

ועתה אחי ורעי, ראו נא איך אנו צריכין לעשות תחבולה לבטל כל מעשה מצות שעשינו, ואף אם יועיל התחבולה הזאת, אין לך צרה גדולה מזו, והיש מכאוב כמכאוב הזה, שיהי' כל יגיעתינו במעשה המצות ח"ו לדיק, וע"ז תקנו שיאמר הו"א י פ ת ח ל ב ב ו ב ת ו ד ת ו ו י ש מ ב ל ב י נ ו א ה ב ת ו ו י ר א ת ו ו ל ע ש ו ת ר צ ו נ ו ו ל ע ב ד ו ב ל ב ב ש ל מ ל מ ע נ ל א נ י ג ע ל ר י ק ו ל א נ ל ד ל ב ה ל ה , כי כתבו חכמי הקבלה, שבכל פעם בהוצאות ז"ל מולידין שידין רחין ולילין תגעי בני אדם המייסדים ומבהילים את אביהם אשר בראם אחרי מותו, ולפעמים גם בתייהם, והיינו דקאמר, כשיפתח לבנו שנוכל לעבדו בלבב שלם איזה עבודה שבלב הוי אומר זו תפילה, וכשנתפלל בלבב שלם אז לא ניגע לדיק ולא נלד לכתלה והבן.

היוצא מזה דעון זה גרע מכל עבירות לענין זה, שבכל עבירות אעפ"י שפגם מאוד והשדה עליו רוח הס"א וגם למעלה עיכב השפע מלהשפיע אליו, מ"מ מעשי מצותיו אשר עשה נשאר קיים שלא נחרקו ממנו כלום להחיצונים, ואז שיקבל עונשו ויתמרק מכתמי עונותיו, יזכה לחיי עוה"ב ויקבל שכר מצותיו, אכן עון של הוצאת זרע לא כן הוא, אלא שכל מעשי המצות אשר פעל ועשה, והמשיך הקדושה והטוב אל נקודת ציון, נשתפך אל יניקת החיצונים ולא נשאר לו מאומה, ואדרבה במעשי מצותיו נתן יניקה לס"א, וזהו שאמר הוזהר תנ"ל שהובאנו לפיל כל חטאוי דב"נ כלהו תבלותא דילי', וחטאוי דאשיד זרעא מחבלי' לי' ומחבלי' ארעא ר"ל ארעא ארץ העליונה וק"ל.

ובזה מבורר הזוהר פ' שמות, כיון דלא אשתפך הקדושה אל הס"א, כי אם ע"י השתתת זרע ועל ידי זה גברו החיצונים, מש"ה על דא עלמא מתמוגגא זעיר זעיר, פעולות החיצונים לקלקל ולהביא מיני פורעניות, דהיינו

חרבא כפנא ומותנא שהם מארי דדינא, ומש"ה דמי' נשמת' דאזלי ומשטטא בעלמא ולא אשכחא נייחא, כיון דכל מצוותיו בטלי' ומבוטלים, דאי ווי לי' להווא בר נש טב לי' דלא אתברי' בעלמא, משא"כ בשארי עבירות, ובה מתורץ דאין שום אדם יורד לגיהנם כ"א מי שהשחית זרעו, דבשאר ישראל אין אור של גהינם שולטת בו, וכדאי' בשלהי חגיגה אר"ל פושעי ישראל אין אור של גהינם שולטת בו ק"ו ממזבח חוטא שאין עליו רק כעובי דינר חוב, כמה שנים אין אור שולטת בו פושעי ישראל המלאים מצות כרימון שנאמר כפלה תרמון רקתך אל תקרי רקתך אלא ריקנין שבך מלאים מצות כרמון עאכ"ו עכ"ל, וא"כ אין יורד לגיהנם רק המשחית זרעו, דעל השאר עבירות ומצות מגינים עליהם, משא"כ המשחית זרעו דלא נשאר לו שום מצוה, ומש"ה אמרים עליו אוי לרשע רע, וק"ל.

אור"ח 1234567

אור"ח 1234567

ומש"ה נמי אין עולה משם כי לא נשאר לו שום מצוה שיעליתו משם ושיזכה בו לחיי עוה"ב, ומש"ה נאמר עליהן אלה לדראון עולם, כמבואר בזהר פ' נח והיינו גמי דקאמר ולא חזי אפי' שכנית', דשכר עוה"ב אינו אלא שנהנין מזיו השכינה וק"ל.

אור"ח 1234567

ובזה מתורץ נמי סתירת הזהר בעסק התשובה, דדאי אין לך דבר שעומד בפני התשובה, כי אף שיהיה העון גדול מאוד שפגם עד למעלה ואפי' נדבבקו בו הרבה חיצוני' ונשמתו מלוכלכת מאוד, תכל יכול לתקן ע"י התשובה, דהיינו שהנשמה יוטהר ויכובס מהכתמים באמור אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, והצינורות שנסתמו בעונינו יפתחו וישפכו כבתחילה, ואפי' יותר מזה אם עשה תשובה מאהבה שנעשו לו זדונות כזכיות, וקליפות הנבראו בעונותיו ודבקו בו, ינערו מן הארץ ויבריתו ממנו, וזה נעשה גם בהשתתת זרעו, אבל שיפעול בתשובה שהקדושה והשפע שפעל ע"י מעשי מצותיו שנשתפך אל הס"א שיוחזר לו כמקדם, זה לא מצינו שהתשובה פועלת, רק דבשאר עבירות א"צ לזה שלא נשתפך ע"י כלום, רק שנסתמו השפע ממנו אבל לא ירד לס"ט מידי, משא"כ בעון השחתת זרעו שהשפחה יורשת גבירתה כנ"ל, ד"א יכול לפעול ע"י התשובה כ"א שלא יפול יותר וישפע לו כראוי מה שמקיים אחר התשובה, אבל מה שכבר קיים לא יוכל התשובה לפעול כ"א צריך רחמים גדולים ע"י תפלות ותחנונים, שהקב"ה יוציאם מהחיצונים ויחזרו לקדושת, וזהו תלוי בחסדו ית' כדכתיב (ישעי' נ"ח) וברחמים גדולים אקבצך, משא"כ תיקן הפגם הנעשה ע"י התשובה, כבר הבטיח הקב"ה שימינו פשוטה לקבל שבים, ונמצא שאין דברי הזהר סותרים זא"ז, דהא דקאמר לית לך חובא בעלמא דלא אית לי' תשובה בר מתאי, ר"ל דלכל עבירות אית לי' תשובה שיוכל לתקן שיהי' כמאז ומקדם וכאלו לא עבר, והא דקאמר דבחילא דתיובתא תקיפא אית לי' תשובה היינו שיוכל לתקן פגומה ולקמן נבאר למה צריך בעון הזה דוקא אף שאינו רק לתקן הפגם חילא דתיובתא תקיפא יותר משארי עונות, וכן הא דהמתין הקב"ה לדור המבול דהיינו שיתקן הפגומין, ומכאן והלאה חושבנא, דברי הזהר מובנים.

אור"ח 1234567

אור"ח 1234567

אור"ח 1234567

ובזה מתורץ נמי מה שהקשינו לעיל על הגמרא, דכיון דבארנו שכל מעשי המצות אשר עשה לש"ש, ע"י עין זה נופל לס"א, ומשם יונקים כנ"ל, ונמצא דבהאי עון מוסר עבודתו לס"א, והוא נקרא אל זר כמש"ל הך גמ' על פ' לא יהי' בך אל זר, והוי ממש עובד ע"ז כדיליף מתחת כל עץ רענן וק"ל.

וא"כ אין צריך לטעם של ר' אסי שנקרא מומר שהיום א"ל עשה כך דבלא"ה נקרא מומר מפני שכבר עבד ע"ז, אע"כ דר"א לא סבר דמעשי המצות נפלו בקליפות, ומשו"ה הוכרח לומר הטעם שהיום א"ל וכו', ומה דשייך זה דוקא בהאי עון משום דכבר בארנו דבהאי עון נעשה מרכבה להס"ם ולילית, ומשכנם בלב ובמוח שהם כלי המחשבה והבנה, ומשו"ה בשארי עבירות אף אם יאמר לו וכו' לא יציית לי' כי אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, אבל בהאי עבירה ששולט היצה"ר בכלי מחשבתו והבנתו, בודאי ישמע לו שכבר נכנס בו רוח שטות, וקאמר בתר הכי דר"א אמר שאין מכניסין אותו וכו' וכבר בארנו דזה הוא מפני שנפלו מעשי המצות לתוך הס"א, דאל"כ הי' מהכרח שיקבל שכרו, וכבר בארנו דר"א ל"ל הך סברא וא"כ קשיין אהודי ומשו"ה קאמר הגמ' א"ד ר"ל דהך לישנא בתרא באמת ל"ל הטעם שנקרא מומר משום שהיום אומר לו וכו' רק משום שעבד ע"ז במעשי מצותיו וק"ל.

ולא נשאר לנו לבאר בגמ' זו רק איך ומהו פי' סיום הפסוק לפי דרש של הגמ', וכן מה דחקו דהגמ' לומר אל תקרא, ובו יבואר נמי הא דאי' בזוהר פ' נח דעל דאי עון לא מהני תשובה כ"א בחילא דתיובתא תקיפא, ובארנו דהיינו לתקן הפגם, וא"כ צריך ביאור הלא על כל עבירות צריך לעשות תשובת המשקל דהיינו שיסגף כ"כ, שאלו הי' יודע שיצטרך לסגף כ"כ לא הי' עושה עבירה, אפי' אי הי' מותר לעשות כן רק שיסגף עצמו אח"כ אפ"ה לא הי' עושה כן, וא"כ למה גרע זה העון שישתנה בזה, ואי מחני גם בזה מאי רבותא יותר משאר עונות.

ונאמר לבאר, דהנה הרופא טרם יצוה להחולי עסק הרפואות, צריך להודיעו סיבות החולי, כדי שיודיע להחולי שיסיר אותו סיבה, דאל"כ לא מהני הרפואה, דכל מה שהרפואה מסיר החולי, הסיבה מוסיף עליו חולי, לכן אף אנו נאמר דסיבות הטומאה שמטמאה הלילית את האדם בלילה, הוא הרהורי דיומא, וכדאמרו ובשמרת מכל דבר רע שלא תחרה ביום לבא לידי טומאה בלילה, ואף שבר"ח פ"י מביא כמה סיבות הגורמים קרי, כגון המברך ברכה לבטלה, או שנדר ואינו מקיים, וכדומה הרבה, ונבאר לקמן בתיקונים, מ"מ כל אלו המה הגורמים שיבואו במחשבתם הרהורים רעים, דאין חלום אלא מהרהורי דיומא, ונמצא דחתולדה מכולם הם הרהורים רעים, וצריך אני לבאר איך יוכל להסיר אותו הסיבה.

והנה כ' חכמי הקבלה סגולה לטחור המחשבה לומר פ' סעפים שנאתי, כי פי' סעפים הוא מחשבות ודמיונות, וכבר בארנו שמחשבות והרהורים רעים באים מס"ם ולילית, יחד הם גמטרי' תרי"א, והתורה שהיא ג"כ גימטרי'